

Motion till riksdagen 2009/10:K320

av Tina Ehn (mp)

Finska språket

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att rätten för invånare att använda finska i kontakten med statliga, regionala och kommunala myndigheter bör utökas till att omfatta hela landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheten för invånare att använda finska i kontakten med statliga, regionala och kommunala myndigheter genom att öka den frivilliga anslutningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lika rättigheter beträffande kommunal service på finska ska gälla i hela landet.

Motivering

Fram till år 1809 var förekomsten av finskspråkiga svenskar en självklarhet. Det finska språket var det dominerande samtalsspråket på en tredjedel av Sveriges yta och på 1500- och 1600-talet uppmuntrades migration av svedjebbrukande finnar från östra rikshalvan till Dalarna och Värmland. De finska samhällen som uppstod på detta sätt blev så småningom försvenskade genom skolväsendets och kyrkans försorg, när Sverige efter förlusten av Finland gjorde en omorientering från mångkulturell stormakt till föregivet homogen nationalstat. Genom invandringen på 1900-talet har finskan återtagit sin ställning i stora delar av landet och det finska kulturarvet finns nu inte bara som en kulturell underström i försvenskade finnbygder utan som ett levande och kreativt bidrag till det nya mångkulturella Sverige.

Sverige är ett flerspråkigt land och bland de språk som talas i Sverige har de erkända nationella minoritetsspråken en särställning. Av dessa minoritets-

Fel! Okänt namn på

språk med historiska rötter i Sverige är det finska språket speciellt genom att det idag existerar som ett levande språk i i stort sett hela landet.

Genom *lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk*, som träder i kraft i januari 2010, utökas förvaltningsområdet för finska från att endast ha gällt 5 Norrlandskommuner till att omfatta även 18 kommuner i Mälardalen. Kopplingen till Mälardalen är historisk och riktig.

Dock finns det fortsatt ett problem som inte löses även om förvaltningsområdet utökas. Även fortsättningsvis kommer en större del av landets finskspråkiga invånare att uteslutas från rätten att använda sitt modersmål i kontakten med myndigheter. Många finsktalande är idag nämligen bosatta utanför Mälardalen, framförallt på orter där det finns eller har funnits större industrier: textil, järnbruk, fordonsindustri m.m. Sådana orter är till exempel Göteborg, Borås, Trollhättan, Skövde, Mariestad, Mark, Olofström, Gislaved. Exempelvis bor inom Västra Götalandsregionen ca 50 000 personer med rötter i den finska kulturen.

Enlig min mening bör alla invånare i landet med lika kulturella och praktiska behov behandlas lika. Att begränsa sig till ett fåtal kommuner där finskan ges speciella rättigheter innebär att man i lagstiftningen de facto skapar "första" och "andra" klassens finskspråkiga medborgare i vårt land. "Första klassens finnar" blir dels de som bor i någon av de 5 kommuner i norra Sverige där befolkningen lyckats hålla fast vid sin gamla språktillhörighet, dels de som bor i Mälardalen. Dessa 18 kommuner, som nu har fått utökade privilegier, skiljer sig inte från många andra kommuner med stora finskspråkiga minoriteter i andra delar av landet.

Den nya lagen ger övriga kommuner en möjlighet att frivilligt ansluta sig till förvaltningsområdet, det är visserligen bra, men i många av kommunerna finns inga konkreta möjligheter att få upp frågan på kommunfullmäktiges eller kommunstyrelsens bord, då de finskspråkiga inte har egna representanter i dessa organ. I och med att Sverige av tradition inte registrerar invånarnas modersmål, endast nationalitet, saknas även tillförlitlig information om antalet helt eller delvis finskspråkiga invånare i kommunerna. Eftersom de finskspråkiga i stor utsträckning har svenskt medborgarskap, utgör de i många kommuner en osynlig minoritet. Det är sällan majoriteten självmant känner behov att sätta sig in i och undersöka minoriteters behov eller önskemål om ingen lyfter fram frågan, allra helst som lagstiftningen om de nationella minoriteternas rättigheter i stort sett är okänd bland majoritetsbefolkningen, då de svenskspråkiga medierna i stort sett har förbigått lagstiftningen med tystnad.

Det är obestridligt att de finskspråkiga är den största språkliga minoriteten i landet, enligt senaste beräkning har ca 675 000 individer i Sverige sina rötter i Finland. Denna minoritet har blivit osynlig dels för att de utseendemässigt inte skiljer sig från majoritetsbefolkningen, dels för att de ofta saknar lokala möjligheter att påverka.

Fram till mitten av 1970-talet fanns inte lagstadgad undervisning i svenska för dem som invandrade enligt reglerna för det nordiska avtalet 1952 om fri arbetsmarknad, vilket innebär att många finskspråkiga invandrare som kom till Sverige för att möta industrins arbetskraftsbehov efter andra världskriget aldrig fick en chans att lära sig tillräckligt god svenska för att kunna ta sin

Fel! Okänt namn på

plats i det politiska livet. Det är också ett välkänt faktum att språkkunskaper som förvärvats i vuxen ålder har en tendens att försvinna när man blir äldre. Vi kan alltså förvänta oss en betydande del äldre med finsk bakgrund som kommer att ha behov av äldreomsorg på sitt modersmål i en nära framtid på orter utanför förvaltningsområdet.

Sverige har ratificerat konventionen avseende nationella språkliga minoriteter, vilket borde innefatta den finskspråkiga minoriteten i sin helhet, inte endast en del av den beroende på bostadsort. Om man av praktiska skäl behöver begränsa rättigheterna till vissa kommuner, bör den begränsningen göras utifrån det faktiska antalet finskspråkiga i respektive kommun, inte utifrån en geografisk uppdelning.

Stockholm den 2 oktober 2009

Tina Ehn (mp)